

Gratis vervoer naar musea: weggegooid geld?

Gratis vervoer leidt niet tot meer museumbezoek van kinderen. Dat concludeerde de Nederlandse Museumvereniging (NMV) op basis van een landelijk onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW. Deze conclusie sloeg in als een bom. Met name bij provincies, musea en sponsors die al jaren investeren in museumbussen. *Cultuurplein Magazine* vroeg hoofdonderzoeker Paul Postma om een verklaring en peilde de reacties in het veld.

Paul Postma, directeur PPMC en projectleider onderzoek NMV

"Wij hebben op drie fronten aangetoond dat vervoersregelingen niet leiden tot meer museumbezoek van kinderen. Eerst hebben we alle bestaande initiatieven om meer bezoekers te trekken met elkaar vergeleken, met en zonder bus. Er bleek geen meetbaar verband te bestaan tussen vervoersregelingen en meer bezoek. In provincies als Friesland, Brabant en Drenthe net zo min als in steden zoals Den Haag en Leiden. Het maakt ook niet uit hoe het vervoer is geregeld. Alleen de historie van een initiatief had enig effect: hoe ouder het initiatief, hoe meer kinderen deelnemen. Bijvoorbeeld *Museumschatjes* in Brabant, waarbij Erfgoed Brabant bemiddelt tussen scholen en musea. En daar komt geen bus aan te pas.

Ten tweede onderzochten we hoe docenten tot hun keuze voor een museum komen. Het antwoord: inhoud, inhoud, inhoud. Het aanbod moet goed zijn, aantrekkelijk voor kinderen en aansluiten op het lesprogramma. Pas daarna komen prijs en vervoer. Ten slotte zijn we bij de musea zelf gaan kijken. Het bleek dat de populaire musea inderdaad een aantrekkelijk kinderprogramma hebben. Het klopt dus wat de docenten beweerden.

Hoogstens kannibaliseert gratis vervoer het bezoek aan musea zonder vervoersregeling of in andere periodes van het jaar. Als het ene museum een gratis bus en gratis hamburger biedt, is de keuze natuurlijk makkelijk gemaakt. Maar dat wil niet zeggen dat er méér musea worden bezocht. En dat was uiteindelijk de onderzoeksvraag. Het interesseert OCW niet welke musea worden bezocht, maar hoeveel.

Zo zit het en dat vinden veel cultuurkoepels of sponsors niet prettig om te horen. Maar je kunt moeilijk boos zijn op de werkelijkheid. Maak er gebruik van, zou ik zeggen. Mocht de vervoerssubsidie wegvallen, dan zijn er genoeg (betere) alternatieven om museumbezoek te stimuleren. Wel raad ik overheden af om in vervoer te investeren. Het

is beter om beleidsmatig in te zetten op educatieve programma's die veel kinderen trekken. Dat is het enige dat echt werkt."

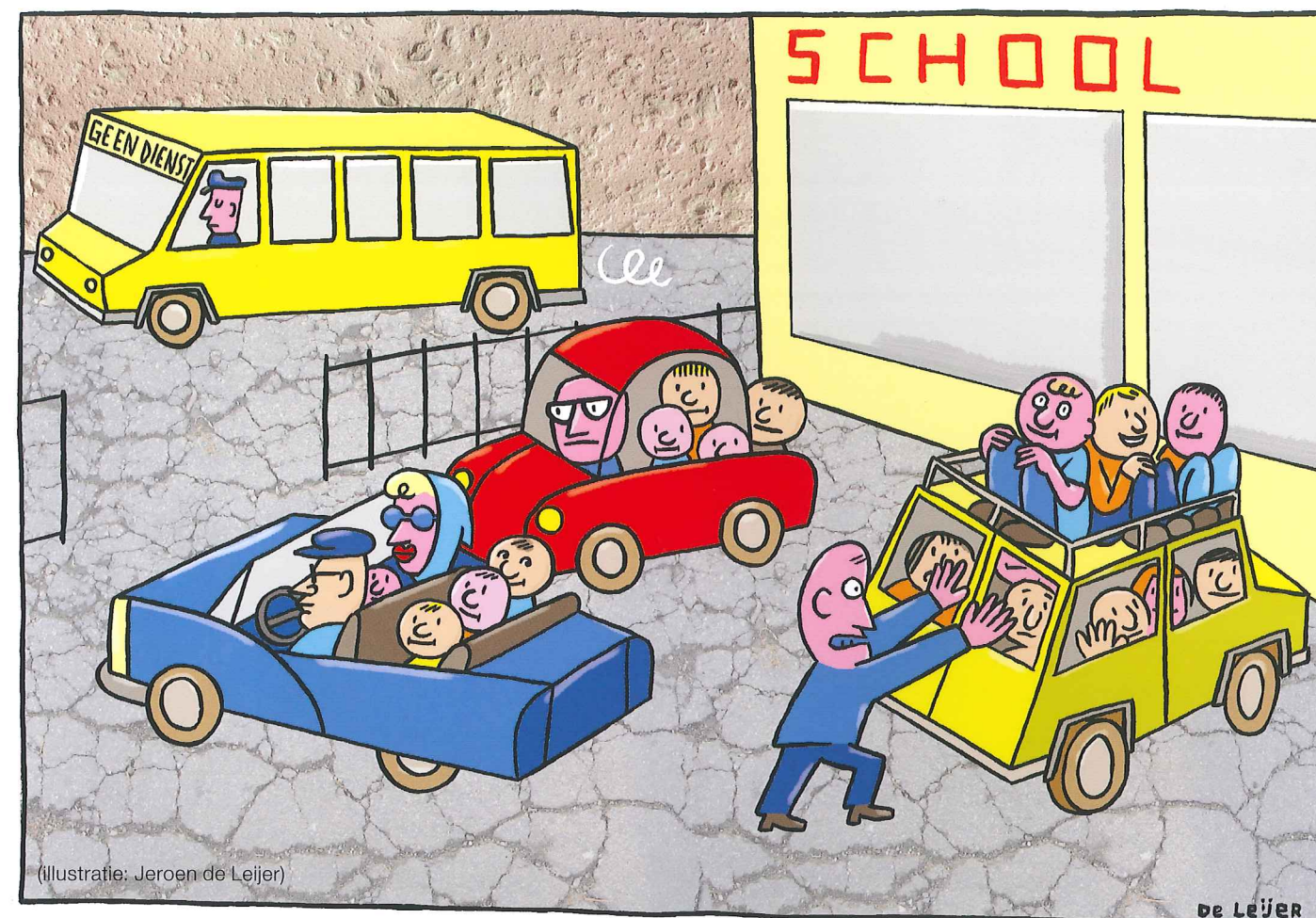
Marieke Vegt, teamleider Cultuur met beleid bij K&C Drenthe

"Mijn grootste bezwaar tegen het onderzoek is de definitie van een museum. De provincie en wij kiezen in het project *Culturele Mobiliteit* bewust voor de zes grote musea in Drenthe. De programma's van die musea sluiten aan op de canon en een doorgaande leerlijn voor cultuureducatie. Daarom vinden wij het belangrijk dat kinderen uit Meppel ook het Hunebedcentrum in Borger en Kamp Westerbork bezoeken. Bij *Museumschatjes* in Brabant wordt bijvoorbeeld geen enkel inhoudelijk onderscheid tussen musea gemaakt. In Drenthe zijn de afstanden tot die zes musea te groot. Uit ons eigen onderzoek bleek dat 90% van de ondervraagde scholen niet in staat is om het vervoer zelf te regelen. Bovendien sluit dat aan bij een andere conclusie van het landelijk onderzoek. Namelijk dat de afstand de grootste belemmering vormt voor museumbezoek. Zonder vervoersregeling gaan scholen alleen naar het lokale strijkijzermuseum of tractormuseum. En dat is jammer.

Gelukkig denkt de provincie daar ook zo over. Zij zien in de conclusies van het landelijk onderzoek geen aanleiding om te stoppen met de vervoerssubsidie. En onze sponsor Rabobank ook niet. In Drenthe heeft cultuureducatie stimuleringsmaatregelen nodig. Wij hebben gekozen voor vervoer en dat voeren we al tien jaar succesvol uit. Onze wachtlijsten zeggen genoeg."

Milou Halbesma, directeur Turing Foundation

"Ik was zeer verrast over de conclusies van het onderzoek van de Museumvereniging. Maar op elk onderzoek valt wel wat af te dingen. Helaas krijgt gratis vervoer nu een negatieve bijklink, terwijl voor ons de praktische resultaten evident zijn. In Rotterdam is het aantal jonge bezoekers aan

(Illustratie: Jeroen de Leijer)

de musea verdubbeld. Dat zegt voor mij genoeg.

Wij investeren sinds 2008 in gratis vervoer naar musea in Rotterdam en nu ook in de regio Amsterdam. Toen wij met Museum Boijmans Van Beuningen in gesprek raakten, was hun ambitie dat ieder kind in de regio Rotterdam een keer in het museum was geweest. Vervoer was hiervoor de grootste belemmering. Zeker toen het nieuwe OV-chipsysteem werd ingevoerd. Daar komt nog bij dat een bezoek aan de grote stad sowieso als onveilig wordt beschouwd. Daarom rijdt de Museumpleinbus juist naar scholen in een straal van 60 kilometer rond Amsterdam.

Een belangrijk neveneffect van onze museumbussen is de samenwerking tussen musea. Boijmans werkt nu samen met het Chabot Museum. Dankzij de bus boorde dit museum een geheel nieuwe doelgroep aan. De Museumpleinbus zorgde ervoor dat de educatieve afdelingen van het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum en het Van Gogh Museum één gemeenschappelijk programma over Nederlandse kunstgeschiedenis ontwikkelden.

Ik raad overheden zeker aan om in vervoer te investeren. Of neem anders succesvolle initiatieven van de private fondsen over. Voor nieuwe Turing museumbussen is in ieder geval voldoende interesse van musea en scholen."

Elfriede Mol, ICC'er en leerkracht in Ommen en Nieuwleusen, provincie Overijssel

"Geef mij maar een gratis bus. Dat is praktisch én veilig. En dan zouden we echt vaker naar het museum gaan. Ik kreeg

laatst een folder van het Rijksmuseum op de deurmat. Vol met prachtige lesideeën. Het leek me fantastisch om mijn leerlingen daar mee naartoe te nemen. Het gros van onze leerlingen komt in niet in zulke musea. Dat krijgen ze niet van huis uit mee. De toegangsprijs is prima te doen. Alleen vervoer is een probleem. De reiskosten zijn gewoon te hoog. Bovendien heb je begeleiders nodig en is reizen met de trein een heel gedoe met een klas. En dan is aansprakelijkheid ook nog altijd een punt van discussie.

Zelfs in de directe omgeving is vervoer een hele onderneming. Als je al genoeg ouders en auto's weet te regelen, dan heb je altijd nog extra kosten voor parkeren en benzine. Dat geld besteed ik liever aan cultuur.

Bovendien gun ik de kinderen meer dan alleen de culturele mogelijkheden in Nieuwleusen of Dalfsen. De lokale musea doen echt hun best om mooie programma's te maken, zoals erfgoedprojecten rond de molen en de koffieabriek. Maar dat is toch wel een groot verschil met de *Nachtwacht* of het Stedelijk Museum in Zwolle. Je wilt ook de wereld van de leerlingen vergroten. En dan moet je naar de stad."

Gratis vervoer naar musea: weggegooid geld? Discussieer mee op LinkedIn: www.cultuurplein.nl/vervoer